

Április közepén hat szlovákiai magyar szervezet - MKP, Csemadok, Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége (SZMPSZ), Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége, Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség és a Via Nova ICS - helyi vezetősége tartott munkamegbeszélést a felvidéki Komáromban, ahol a járási koordinációs bizottságok létrehozásáról tárgyaltak. A készülő oktatásügyi törvény nemzetiségi iskolákat érintő intézkedései ellen a szervezetek és a szülők közös erővel kívánnak fellépni, és tiltakozó akciókat készítenek elő. A készülő oktatási törvénnyel kapcsolatos kifogásokról **Pék Lászlót**, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnökét kérdeztük. Elnök úr kérem, mutassa be olvasóinknak a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségét.

Melyek a szervezet fő célkitűzései, s milyen érdekvédelmi feladatokat látnak el?

- Az SZMPSZ 1991-ben jött létre azzal a fő céllal, hogy a rendszerváltást követően megerősítse a civil szférát, felvállalja a szlovákiai magyar oktatás érdekvédelmét, és szakmai programokat biztosítson. Mindez azért volt fontos, mert az állami szerepvállalás ezen a téren igencsak gyenge. A szlovákiai megyei módszertani központok és az Állami Pedagógiai Intézet alig biztosítanak szakmai szolgáltatásokat a magyar iskolák részére. Így a magyar tanítási nyelvű iskolák pedagógusainak továbbképzését, a szakmai napok, s helyi, országos rendezvények, nyári egyetemek megszervezését nekünk kellett felvállalni. Pályázati támogatásokból szervezzük és koordináljuk a magyar pedagógusok szakmai programjait. Foglalkozunk még tehetséggondozással és tanulmányi versenyek szervezésével.

- Hány tagja van a szövetségnek?

- 2700 tagja van a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének, s ez hozzávetőlegesen az országban élő magyar pedagógusok felét jelenti.

- Melyek azok a fő kifogások, melyeket "A képzési, oktatási, és némely további törvény változásáról és kiegészítéséről szóló törvény (oktatásügyi törvény) tervezete" kapcsán fogalmaztak meg?

- Az érvényben lévő szlovákiai oktatási törvény 1984-ben született, s azóta több módosításon ment át, de csak most szánta rá magát az állami oktatásirányítás, hogy egy új jogszabályt fogadtasson el a képviselőkkel. Mi nagyon sajnáljuk, hogy éppen most, mikor a Szlovák Nemzeti Párt (SNS) által delegált oktatásügyi miniszter ül a bársonyszékben, akarnak egy új törvényt megszavaztatni. Még el sem olvastuk a javaslatot, mikor már sejtettük, hogy abban olyan részek is lesznek, mely minket, magyarokat hátrányosan fog érinteni. A törvény még nincs elfogadva, de első olvasatba már a parlamentbe került. Nagy valószínűséggel május 6-án, vagy 7-én tartják meg a zárószavazást. Térjünk rá az általános kifogásokra. A modern demokratikus európai szellemiség helyett még mindig nagyon sok a központosító elem, s ez szerintünk hosszú távon nem tesz jót a szlovákiai közoktatásnak. Egy példa: az iskolatanácsokba az államigazgatás két emberét fogják delegálni, így csökken az intézmény önkormányzati jellege. Szlovák kollegáink is egyetértenek abban, hogy ez a törvényjavaslat nem biztosítja a tankönyvkiadás, -forgalmazás, és -használat szabadságát. A tankönyveket csak a minisztérium jóváhagyásával, a segédtankönyveket pedig a kabinet ajánlásával lehetne használni. Ez sérti a szellemi értékekhez való hozzáférést és korlátozza a pedagógusok oktatási-módszertani szabadságát. Szlovák szakemberek is kifogásolják, hogy a javaslatban

szereplő néhány pozitív intézkedés kidolgozására, érvényesítésére nagyon kevés az idő. A jogszabályjavaslatban olvashatunk olyan kerettantervekről, melyek alapján az iskolák saját tanterveket fognak létrehozni. A törvény szeptembertől lépne érvénybe, s ezért féltő, hogy az idő rövidségének a helyi pedagógiai programok minősége esik áldozatául. Pozitív elemek: az idegen nyelv oktatásának megerősítése, a kötelező egyéves óvodai oktatás bevezetése az alapiskola előtt, a rendszeres tesztelések és az osztályok diáklétszámainak a csökkentése.

- A szlovákiai magyar lapokban főleg a magyar nyelv oktatását féltik.

- Ez már nem az általános, hanem a nemzetiségi létből fakadó kifogások körébe tartozik. Az új oktatási törvény arról rendelkezik, hogy a szlovák nyelvórák száma nem lehet kevesebb, mint a magyar, közben folyamatosan arról beszélnek, hogy a magyar nyelvórakat csökkentenék, a szlovákot pedig növelnék. Már az alapiskola első évfolyamban szeretnék ezt elérni. Szerintünk nem a szlovák nyelvórák számát kell növelni, hanem az oktatás minőségén kell javítani. A minőséget megfelelő tankönyvekkel, módszertani változásokkal, a pedagógusok továbbképzésével lehetne elérni. Gondoljunk csak az orosz nyelvre, amit régebben 15 éven keresztül tanítottak, de mégis a felnőttek közül nagyon kevesen tudnak oroszul. Szövetségünk létrehozott egy olyan tantárgybizottságot, ami országos szinten működik, s néhány hónapja igyekszünk olyan javaslatokat tenni, mely a szlovák nyelv hatékony elsajátítását segítené. A tapasztalatokat - elsősorban - az idegennyelv-oktatás teréről vesszük. A szlovák nyelvet módszertani szempontból idegen nyelvnek tekintjük, melynek oktatásához olyan metodika szükséges, mely pl. az angol nyelv tanítása során használatos a világban.

A szabad tankönyvhasználatra visszatérve: nem lenne jó, ha a magyarországi, vagy a szlovákiai magyar pedagógusok által szerkesztett tankönyveket nem engednék használni az állami oktatásban. További probléma: a törvényjavaslatba foglaltak szerint a magyar iskolák munkáját ellenőrző tanfelügyelőknek a szlovák nyelv tökéletes ismeretére van szükségük, arról viszont nem rendelkeznek, hogy a nemzetiségi iskolák nyelvét is ismerniük kéne. A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége azt is helytelennek tartja, hogy a minisztérium nem vette figyelembe a magyar pedagógusok észrevételeit a jogszabály megalkotásakor. A törvényjavaslat, ha elfogadásra kerül, megsérti az eddig szerzett jogokat, s veszélyezteti a kisebbségi közösségek jogállását. Már a Fico-kormány hatalomra kerülése után csökkentették az Oktatási Minisztériumban a nemzetiségi osztály szerepét, s a magyar nyelvű közoktatással foglalkozó munkatársakat elbocsátották onnan. Az oktatási autonómia kérdését viszont most feleslegesnek tartjuk felvetni, mert amikor a Magyar Koalíció Pártja kormánytényező volt, akkor sem sikerült ez ügyben eredményeket elérni. Ha a tervezetet mostani formájában fogadná el a parlament, az egyértelműen bizonyítaná, hogy a Fico-kormány nem tartja meg a nemzetiségi jogok status quójának megőrzésére tett ígéretét. Azt látjuk, hogy a törvénytervezet a nemzeti párt ideológiájára épül. Igaz: bizonyos visszalépések történtek már a hatalom részéről. A tanfelügyelők nyelvismeretének kérdését a magyar iskolák vonatkozásában jogosnak ítélte meg a miniszter.

- Hány magyar nyelvű iskolát érintene a közeljövőben elfogadásra kerülő törvény?

- Majdnem 300 alapiskolát, s 80 olyan középiskolát, mely csak magyar, vagy magyar nyelvű osztályokkal is rendelkezik.

- Ez a törvénytervezet - gondolom - nemcsak a magyar nyelvű iskolákat érinti hátrányos módon, hanem más szlovákiai kisebbségi oktatási intézményeket is. Felvették a kapcsolatot pl. a cseh, ruszin, vagy a német pedagógusokkal is?

- A többi nemzetiség esetében a kisebbségi oktatás az adott nyelv elsajátítását jelenti. Náluk a tantárgyak többségét szlovák nyelven oktatják. A magyar tanítási nyelvű iskolákban a

tantárgyakat - a szlovák és az idegen nyelvű órák kivételével - magyar nyelven oktatjuk. Tehát a többi kisebbség tőlünk eltérően viszonyul ehhez a törvényjavaslathoz.

- Igaz, hogy a tervezet még a szlovák alkotmány szakaszaival is ellentétes?

- Igaz, mert az alaptörvény csupán megadja az államnyelv elsajátításához való jogot, de ezt nem teszi kötelezővé. A törvényjavaslatban viszont kötelességről olvashatunk.

- Az MKP-n kívül a többi ellenzéki párt támogatja a törvénytervezetet?

- Nem lehet korrektül megválaszolni ezt a kérdést, mert ismeretlen számunkra a többi ellenzéki párt véleménye. Vannak olyan szakmai szervezetek, pl. a Konzervatív Intézet, melyekben főleg szlovák ellenzéki pedagógusok tömörülnek. Az intézet tagjai kemény kritikákat fogalmaztak meg a tervezettel kapcsolatban. Sajnos politikai vonalon az MKP nem tud együtt- működni ez ügyben a másik két ellenzéki párttal. Szövetségünk annyit tudott elérni, hogy meghallgatta észrevételeinket Duran Caplovic úr, a kormány alelnöke, s a magyar párt oktatáspolitikusai is folytattak különböző háttértárgyalásokat a jelenlegi kormánypártok képviselőivel. Reméljük, hogy a magyar képviselők módosító indítványait elfogadja a szlovák törvényhozás.

- Ha a szlovák parlament elfogadja a tervezetet, akkor lép életbe a többször hangoztatott polgári engedetlenség?

- Az elmúlt csütörtökön a magyar iskolákban nyilvános szülői értekezleteket tartottak. A szülők és a pedagógusok levelek formájában fejezték ki tiltakozásukat a készülő törvénynek a nemzetiségi jogokat korlátozó részei ellen. Amennyiben a parlament következő ülészakára a törvény változatlan formában kerül, a központi koordinációs tanács tiltakozásokat helyezett kilátásba. A polgári engedetlenség formáival akkor fogunk élni, ha nem hallgatják meg kéréseinket, s a parlament a magyar párt módosító indítványai nélkül fogadja el ezt a törvényt.
Medveczky Attila